

*Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг*

**ПУБЛИКАЦИЈА бр. 21
Јули - Август 2009
ПАЗАР НА ДРЖАВНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Содржина во овој број:

- 1 *Настани кои го одбележаа финансискиот пазар во изминатиот период***
 - 1.1 *Движења на примарниот пазар на државни хартии од вредност во Република Македонија***
 - 1.2 *Движења на секундарниот пазар на државни хартии од вредност во Република Македонија***
 - 1.3 *Преглед на сопственичка структура на недостасани структурни државни обврзници за денационализација и старо девизно штедење***
- 2 *Пазар на државни хартии од вредност***
 - 2.1 *Примарен пазар***
 - 2.2 *Секундарен пазар***
 - 2.2.1 *Македонска берза***
 - 2.2.2 *Пазар преку шалтер***
- 3 *Овластени директни учесници (податоци, контакти и провизии)***
- 4 *Контакти***

Септември, 2009

www.finance.gov.mk

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

1 НАСТАНИ КОИ ГО ОДБЕЛЕЖАА ФИНАНСИСКИОТ ПАЗАР ВО ИЗМИНАТИОТ ПЕРИОД

1.1 Движења на примарниот пазар на државни хартии од вредност во Република Македонија

Трендот на раст на каматните стапки на пазарот на државни хартии од вредност (во натамошниот текст: ДХВ), кој започна од почетокот на годината, во периодот јули-август од годината е стабилизан. На единствената аукција на ДХВ без девизна клаузула постигнатата каматна стапка забележа намалување, а каматните стапки на аукциите на ДХВ со девизна клаузула го задржаа утврденото ниво. Во анализираниот период реализирани се една емисија на 3-месечни државни записи, две емисии на 6-месечни државни записи и една емисија на 12-месечни државни записи.

Пондерирана каматна стапка која беше постигната на аукцијата на 3-месечните државни записи без девизна клаузула во текот на јули изнесуваше 8,65%. Каматна стапка кај 6-месечните државни записи со девизна клаузула на аукцијата во јули изнесуваше 5,25%, додека на аукцијата реализирана во август изнесуваше 5,50% што претставува раст од 0,25 процентни поени. На аукцијата на 12-месечни државни записи со девизна клаузула одржана во јули каматната стапка изнесуваше 5,70%.

Генерален заклучок е дека на аукциите на ДХВ, кои беа реализирани во овој период, побарувачката е поголема во однос на понудениот износ, односно вкупниот износ на ДХВ кој беше понуден на аукциите изнесуваше 3,50 милијарди денари, а побарувачката за истите изнесуваше 4,16 милијарди денари. Процентот на покриеност на понудата во однос на побарувачката во анализираниот период изнесуваше 118,67%, што претставува зголемување за 18,24 процентни поени во однос на претходните два месеци (мај-јуни), кога покриеноста на понудата изнесуваше 100,43%.

Во сопственичката структура на недостасаните ДХВ, и понатаму доминантно место имаат комерцијалните банки од Република Македонија. Заклучно со последната аукција на ДХВ одржана во август, процентуалното учество на банките изнесува 63,43%, што претставува зголемување за 10,84 процентни поени во однос на јуни 2009 година. Паралелно со зголемувањето на процентуалното учество во сопственичката структура на недостасани ДХВ на комерцијалните банки, кај останатите инвеститори се забележува намалување на нивното процентуално учество. Имено, учеството на категоријата “друго” е намалено за 7,2 процентни поени, на пензиските фондови е намалено за 2,35 процентни поени, осигурителните за 0,73 процентни поени, штедилниците за 0,36 процентни поени и на физичките

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

лица за 0,21 процентни поени.

1.2 Движења на секундарниот пазар на државни хартии од вредност во Република Македонија

Во текот на јули - август 2009 година, на пазарот преку шалтер е реализирано незначително тргување со ДХВ (државни записи и државни обврзници), односно реализирана е една трансакција со државни записи. Номиналниот износ на трансакцијата изнесуваше 0,55 милиони денари, со просечна цена од 99,3257 и просечен принос до достасување од 9,40%.

На Македонската берза во текот на јули се тргуваше со структурни обврзници со вкупен обем од 1,943 милиони евра, а вкупниот промет на тргување¹ со структурните обврзници го достигна нивото од 1.546 илјади евра или 94,636 милиони денари. Просечниот принос до достасување беше на ниво од 8,77%.

Вкупниот обем на тргување со структурни обврзници во август изнесуваше 1,414 милиони евра, а вкупниот промет на тргување со структурните обврзници изнесува 1,143 милиони евра или 69,962 милиони денари. Просечниот принос до достасување забележа ниво од 7,97%.

Во август обемот на тргување со структурни обврзници е помал за 0,529 милиони евра во однос на обемот на тргување во јули, како и прометот на тргување со структурните обврзници кој е намален за 0,403 милиони евра во однос на претходниот месец. Просечниот принос до достасување во август е намален за 0,8 процентни поени споредено со истиот во јули. Учеството на странските инвеститори на Македонската берза кај државните обврзници (континуирани и структурни) во јули и август е еднакво и изнесува 3,91%.

1.3 Преглед на сопственичката структура на недостасаните структурни државни обврзници за денационализација и старо девизно штедење заклучно со август, 2009 година

Заклучно со август 2009 година, вкупната состојба на недостасаните структурни државни обврзници* е 242,52 милиони евра, од кои 123,01 милиони евра се однесуваат на структурните државни обврзници за денационализација (осум емисии на државни обврзници за денационализација), а 119,51 милиони евра се

¹Прометот на тргување се добива со множење на остварената цена и обемот (номиналната вредност) на хартијата од вредност.

* Обврзници за денационализација и обврзници за старо девизно штедење.

*Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг*

однесуваат на структурните државни обврзници за старото девизно штедење. Вкупниот број на имателите на недостасани државни обврзници е 123.325 од кои 7.358 се иматели на обврзници за денационализација, а 115.967 се иматели на обврзници за старото девизно штедење. Исто така, од вкупниот износ на недостасани структурни обврзници, 150,038 милиони евра се во сопственост на физички лица, а 92,489 милиони евра се во сопственост на правни лица. Од вкупниот износ кој е во сопственост на правните лица, 28,89 милиони евра или 31,24 % се во сопственост на банките, 0,882 милиони евра или 0,95% се во сопственост на брокерските куќи, а останатите 62,71 милиони евра или 67,81% се во сопственост на останатите правни лица.

Соодносот во сопственичката структура на недостасани структурни државни обврзници меѓу физичките и правните лица во август 2009 година споредбено со јуни 2009 година, бележи зголемување на учеството на правните лица за 0,61 процентни поени во однос на учеството на физичките лица кое е намалено за истата разлика. Во август соодносот меѓу физичките и правните лица изнесува 61,86 спрема 38,14 респективно.

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

1 ПАЗАР НА ДРЖАВНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

1.1 Примарен пазар

	Резултати од аукции на ДХВ			
	Јули 2009			Август 2009
	3 месеци	6 месеци	12 месеци	6 месеци
		DZ2009/15-91	DZ2009/07-182дк	DZ2009/04-364дк
ISIN код	MKMINFDZ9138	MKMINFDS9079	MKMINFDY9048	MKMINFDS9087
Денови/години на достасување	91	182	364	182
Дата на аукција	07.07.2009	07.07.2009	21.07.2009	04.08.2009
Дата на достасување	07.10.2009	06.01.2010	21.07.2010	03.02.2010
Максимална каматна стапка	9,09	-	-	-
Минимална каматна стапка	7,90	-	-	-
Пондерирана каматна стапка	8,65	-	-	-
Каматна стапка	-	5,25	5,70	5,50
Постигната цена	97,8592	-	-	-
Цена	-	97,4145	94,5507	97,2947
Понуда	500.000.000	600.000.000	900.000.000	1.500.000.000
Побарувачка	806.810.000	1.225.600.000	483.790.000	1.640.390.000
Реализација	500.000.000	600.010.000	483.790.000	1.500.000.000
Реализација на конкурентни понуди	500.000.000	-	-	-
Реализација на неконкурентни понуди	0	-	-	-
Процент на неконкурентни понуди	1	-	-	-
Bid to cover ratio*	1,61	2,04	1	1,09
Доставени понуди	28	13	7	16
Прифатени понуди	11	13	7	16

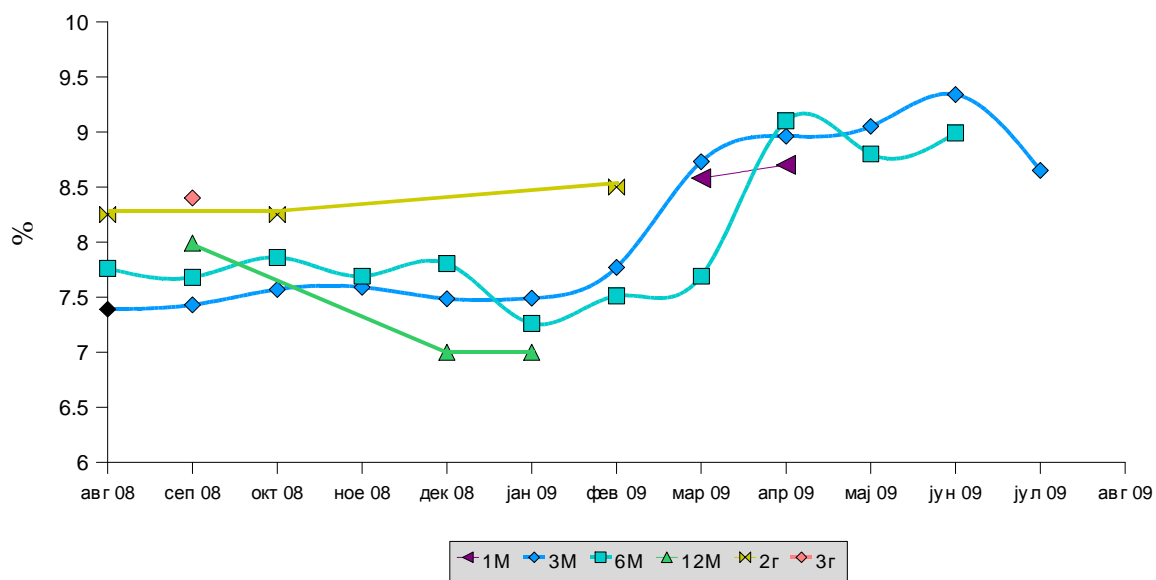
*овој коефициент ја прикажува покриеноста на реализацијата со побарувачката

Извор: Министерство за финансии

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

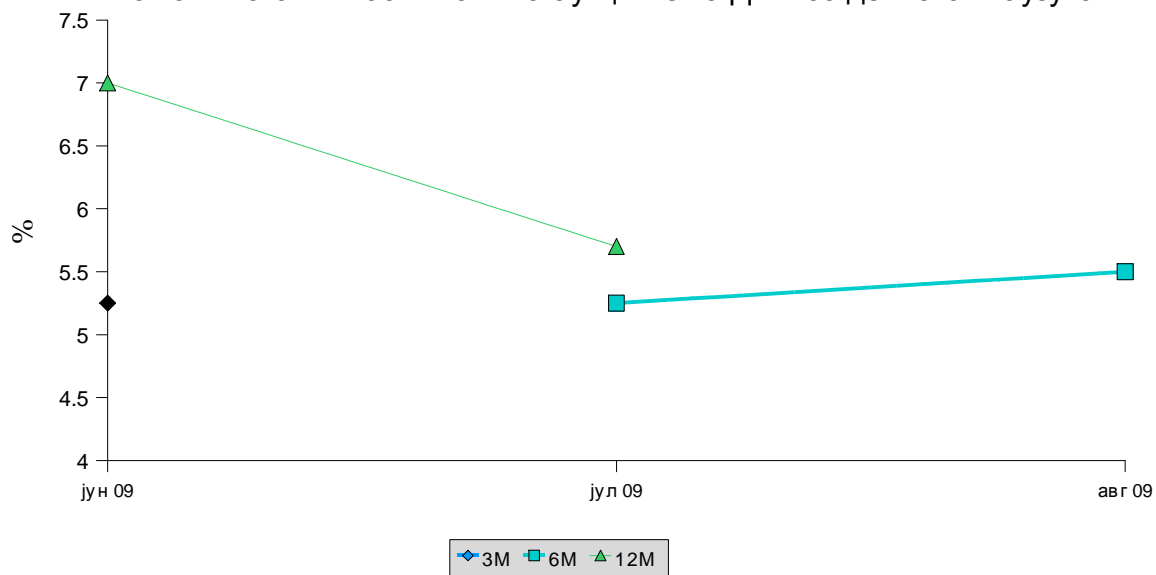
Каматни стапки постигнати на аукциите на ДХВ*

*Графикот не ги опфаќа каматните стапки од аукциите на ДХВ со девизна клаузула

Извор: Министерство за финансии

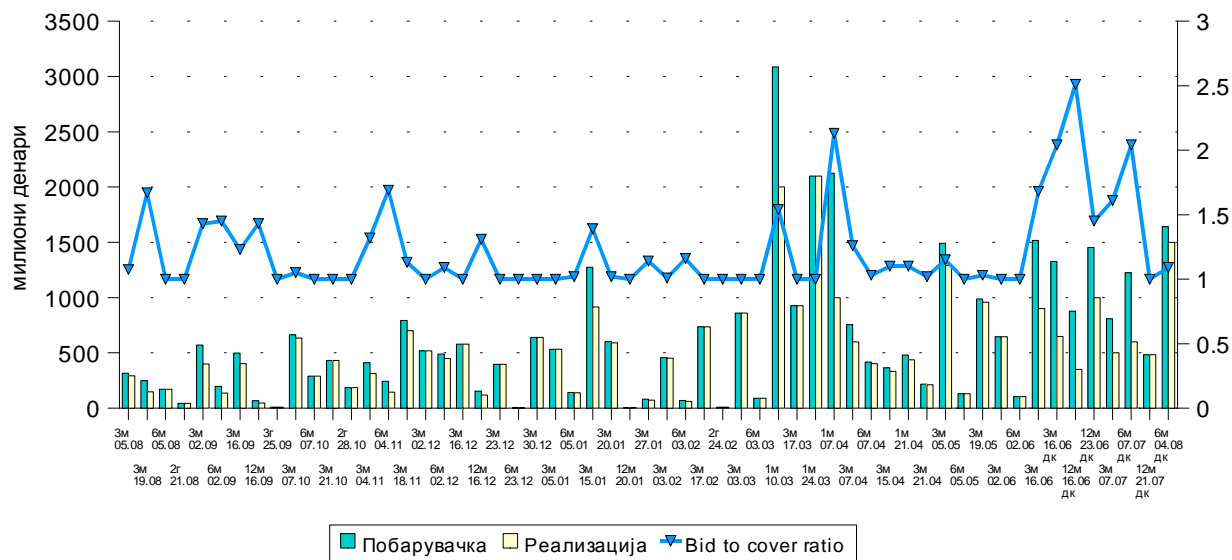
Каматни стапки постигнати на аукциите на ДХВ со девизна клаузула

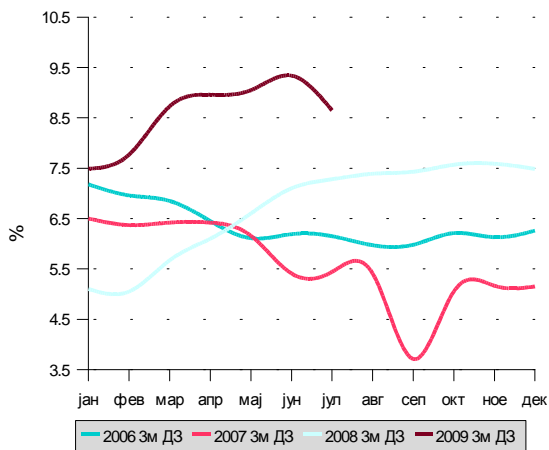
Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

Побарувачка и реализација на аукциите на ДХВ август 2008 - август 2009

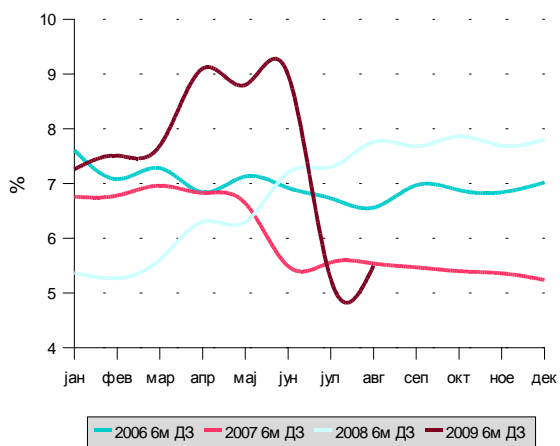

Извор: Министерство за финансии

Каматни стапки на 3м ДЗ јан-дек 2006, 2007, 2008 и 2009

Каматни стапки на 6м ДЗ јан-дек, 2006, 2007, 2008 и 2009*

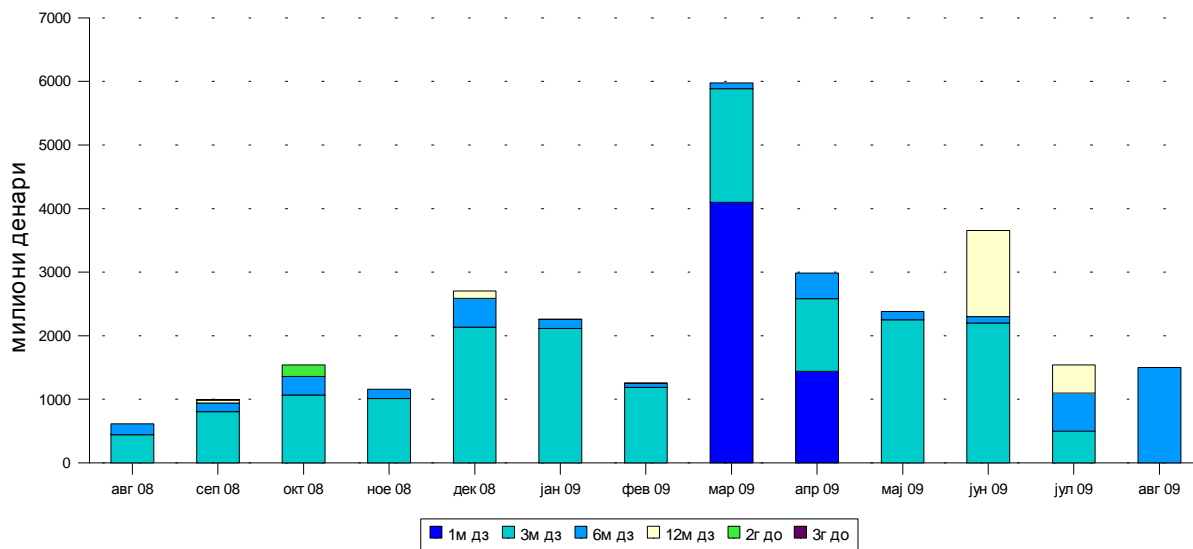
*Аукциите во јули и август 2009 година се со девизна клаузула

Извор: Министерство за финансии

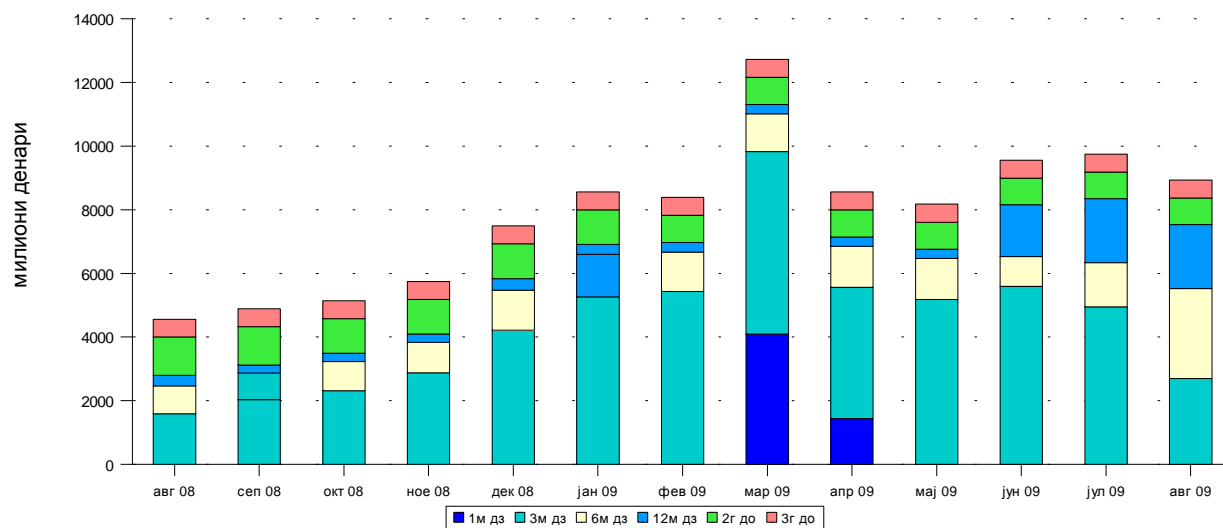
Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

Реализирани ДХВ август 2008 - август 2009, по месеци

Извор: Министерство за финансии

Состојба на недостасани ДХВ

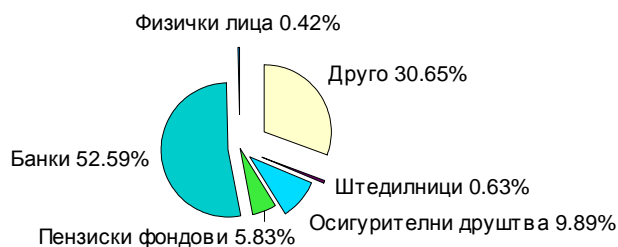

Извор: Министерство за финансии

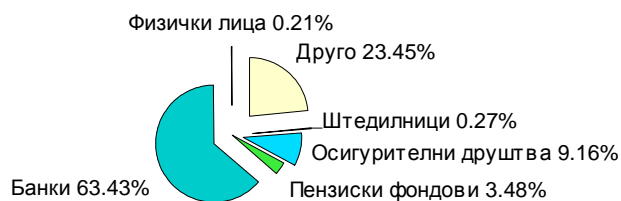

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

Сопственичка структура на недостасани ДХВ,
јуни 2009

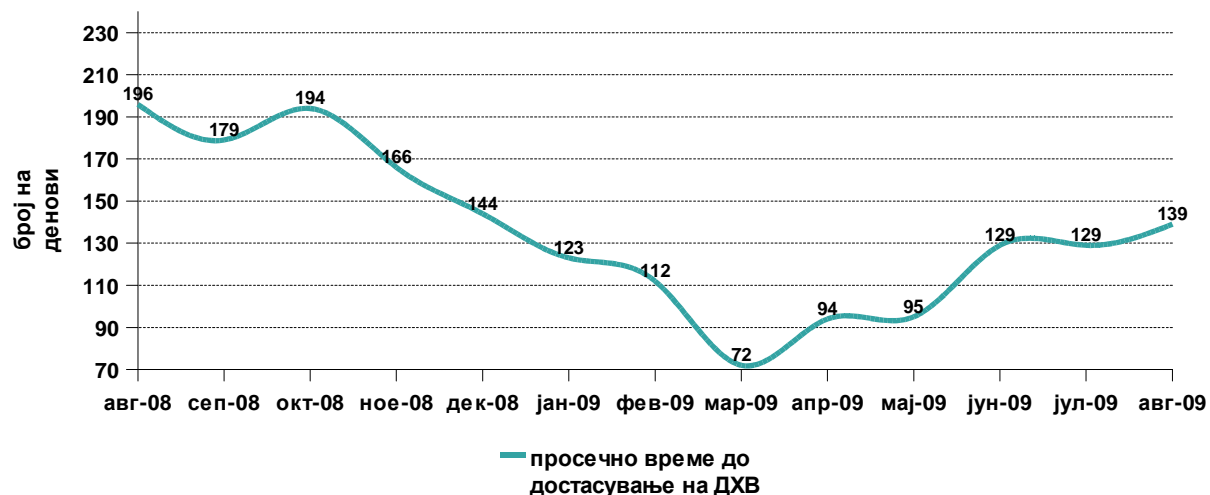

Сопственичка структура на недостасани ДХВ,
август 2009

Извор: Министерство за финансии

Просечно време на достасување (Average time to maturity-ATM*) на портфолиото
со континуирани државни хартии од вредност

*Average time to maturity (ATM) е индикатор кој го покажува ризикот од рефинансирање кој е особено релевантен кога достасаниот долг е потребно да се рефинансира со дополнителна емисија на нов јавен долг. ATM ја покажува просечната должина на време кога хартијата од вредност доспева и укажува на сензитивноста на фондовите со фиксен приход врз промената на каматните стапки. Доколку просечната должина кај ATM е поголема, помала е неизвесноста, односно помал е ризикот.

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

	Државни записи		Државни обврзници				Вкупно	
			2 години		3 години			
	30 јуни 2009	31 август 2009	30 јуни 2009	31 август 2009	30 јуни 2009	31 август 2009	30 јуни 2009	31 август 2009
Времетраење (Duration)*								
Просечно денови	60,96	123,99	267,59	206,65	253,92	191,83	91,87	136,70
Просечно години	0,17	0,34	0,73	0,57	0,70	0,53	0,25	0,37

*Duration е индикатор кој го покажува ризикот од промената на каматните стапки. Попрецизно, овој показател покажува колку промените на каматната стапка би влијаеле на трошокот на долгот, односно која е промената на вредноста на хартијата од вредност со фиксен приход како резултат од 1% промена на каматните стапки. Кај индикаторот искажан во години Duration од 5 години значи дека вредноста на хартијата од вредност би се зголемила за 5%, доколку каматните стапки се намалат за 1% и обратно.

Извор: Министерство за финансии

Крива на принос на ДХВ на примарен пазар

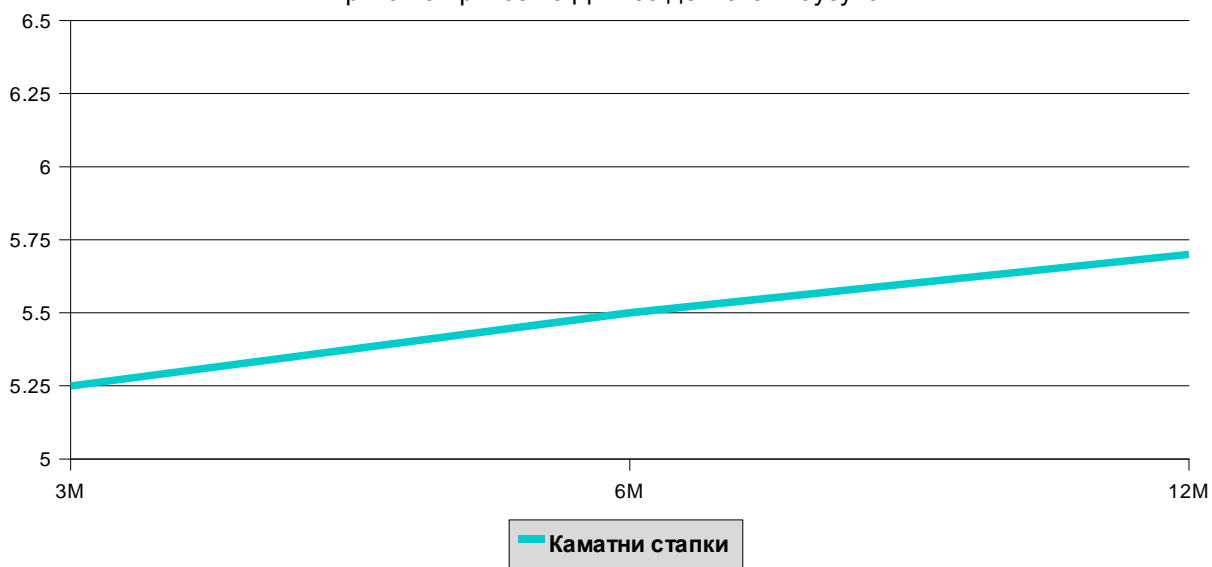

Извор: Министерство за финансии

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

Крива на принос на ДХВ со девизна клаузула

Извор: Министерство за финансии

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

1.1 Секундарен пазар

1.1.1 Македонска берза

ПРЕГЛЕД НА ТРГУВАЊЕ СО ОБВРЗНИЦИ НА МАКЕДОНСКА БЕРЗА АД Скопје

Јули 2009 год.	Макс. (%)	Мин. (%)	Последна просечна дневна цена (%)	Последен датум на тргување	Обем (НВ во ЕВРА)	Промет (денари)	Промет (ЕВРА)	Принос до достасување на обврзниците
РМ01	93,90	90,00	90,93	31.07.2009	102.485,00	5.782.140,00	94.479,00	10,91%
РМДЕН01	89,00	89,00	89,00	24.07.2009	5.350,00	291.290,00	4.762,00	8,84%
РМДЕН02	89,30	86,00	86,00	28.07.2009	44.788,00	2.387.089,00	39.010,00	9,05%
РМДЕН03	87,50	82,00	84,50	31.07.2009	42.707,00	2.258.659,00	36.887,00	8,54%
РМДЕН04	86,00	81,00	81,95	31.07.2009	97.572,00	4.980.413,00	81.364,00	8,66%
РМДЕН05	84,00	77,00	77,00	30.07.2009	76.376,00	3.832.913,00	62.597,00	9,19%
РМДЕН06	81,50	77,50	79,77	31.07.2009	150.551,00	7.365.502,00	120.287,00	7,92%
РМДЕН07	80,10	76,00	78,00	31.07.2009	190.313,00	9.224.270,00	150.780,00	7,90%
РМДЕН08	79,00	73,10	76,03	31.07.2009	1.233.409,00	58.514.496,00	956.459,00	7,88%

Август 2009 год.	Макс. (%)	Мин. (%)	Последна просечна дневна цена (%)	Последен датум на тргување	Обем (НВ во ЕВРА)	Промет (денари)	Промет (ЕВРА)	Принос до достасување на обврзниците
РМ01	94,30	90,00	93,78	30.08.2009	88.772,00	5.042.489,00	82.436,00	8,22%
РМДЕН01	90,00	90,00	90,00	07.08.2009	2.615,00	143.973,00	2.354,00	8,36%
РМДЕН02	88,00	88,00	88,00	18.08.2009	12.692,00	683.251,00	11.169,00	8,09%
РМДЕН03	87,00	82,00	82,00	26.08.2009	152.053,00	8.022.316,00	131.151,00	9,96%
РМДЕН04	85,00	83,00	85,00	20.08.2009	127.389,00	6.585.641,00	107.671,00	7,48%
РМДЕН05	83,00	81,00	83,00	17.08.2009	101.860,00	5.122.872,00	83.764,00	6,93%
РМДЕН06	81,50	76,00	81,50	20.08.2009	173.665,00	8.642.689,00	141.299,00	7,40%
РМДЕН07	79,00	77,00	79,00	25.08.2009	134.815,00	6.472.838,00	105.815,00	7,65%
РМДЕН08	78,00	76,00	76,91	31.08.2009	620.791,00	29.246.417,00	478.165,00	7,67%

Извор: Македонска берза АД Скопје

СТРАНСКИ ИНВЕСТИТОРИ НА ОФИЦИЈАЛНИОТ ПАЗАР НА БЕРЗАТА ВО 2008 И 2009

Странски инвеститори	Авг-08	Сеп-08	Окт-08	Ное-08	Дек-08	Јан-09	Фев-09	Мар-09	Апр-09	Мај-09	Јун-09	Јул-09	Авг-09
Обврзници*	7,35%	7,34%	5,24%	5,10%	4,77%	4,40%	4,34%	4,34%	3,93%	3,93%	3,93%	3,91%	3,91%

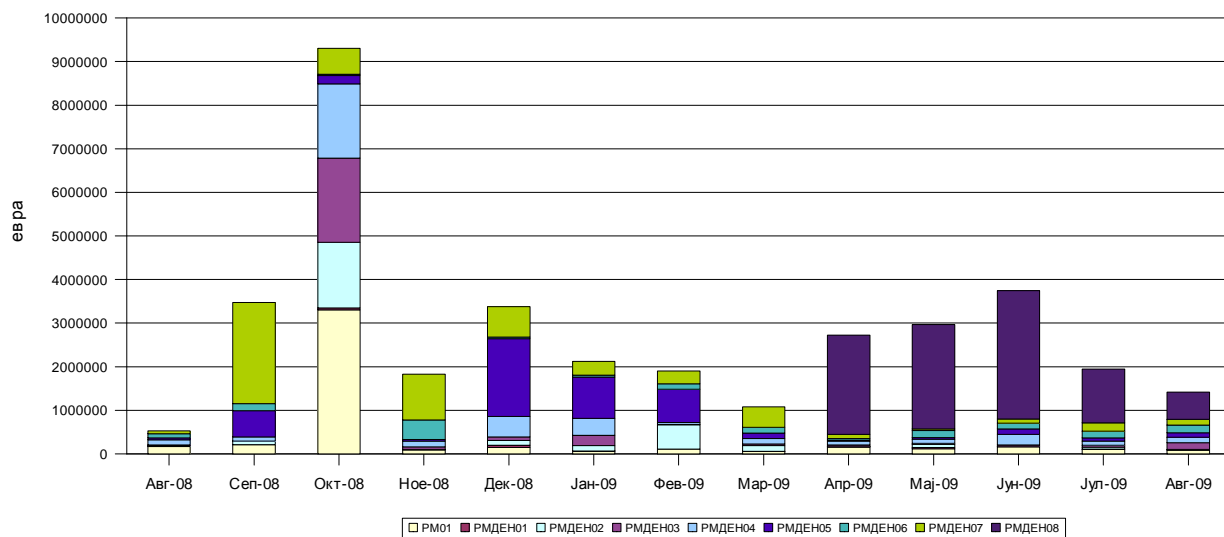
* Состојба на крајот на секој месец, добиени од Централниот депозитар за хартии од вредност, а која се однесува на учество на странските инвеститори во вкупната номинална вредност на обврзниците на секундарниот пазар.

Извор: Македонска берза АД Скопје

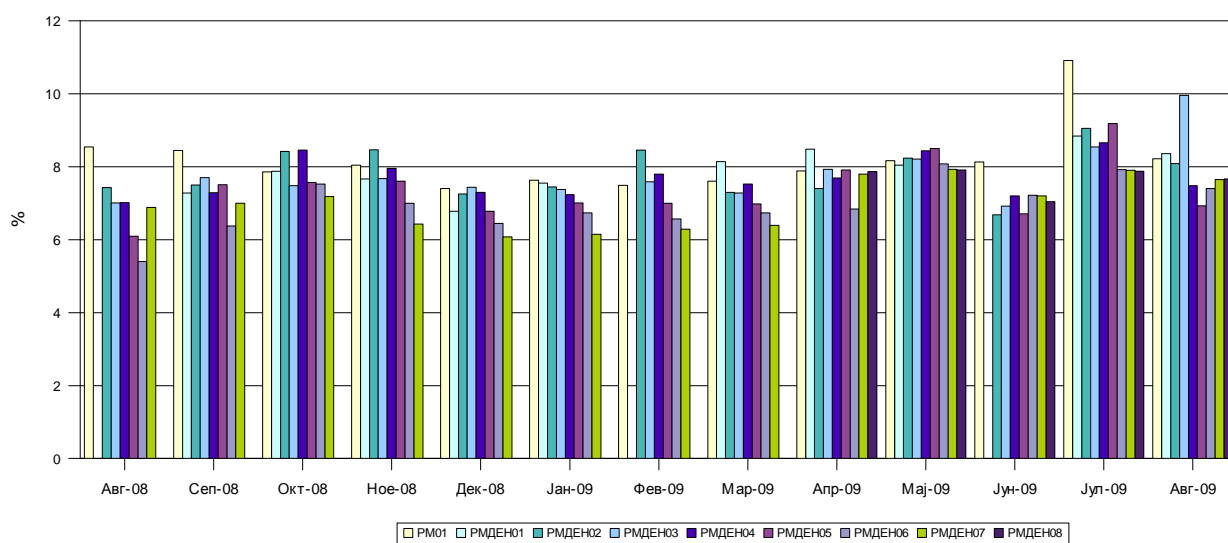
Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

Обем на тргување со структурни државни обврзници

Извор: Македонска берза АД Скопје

Принос до достасување на структурните државни обврзници

Извор: Македонска берза АД Скопје

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

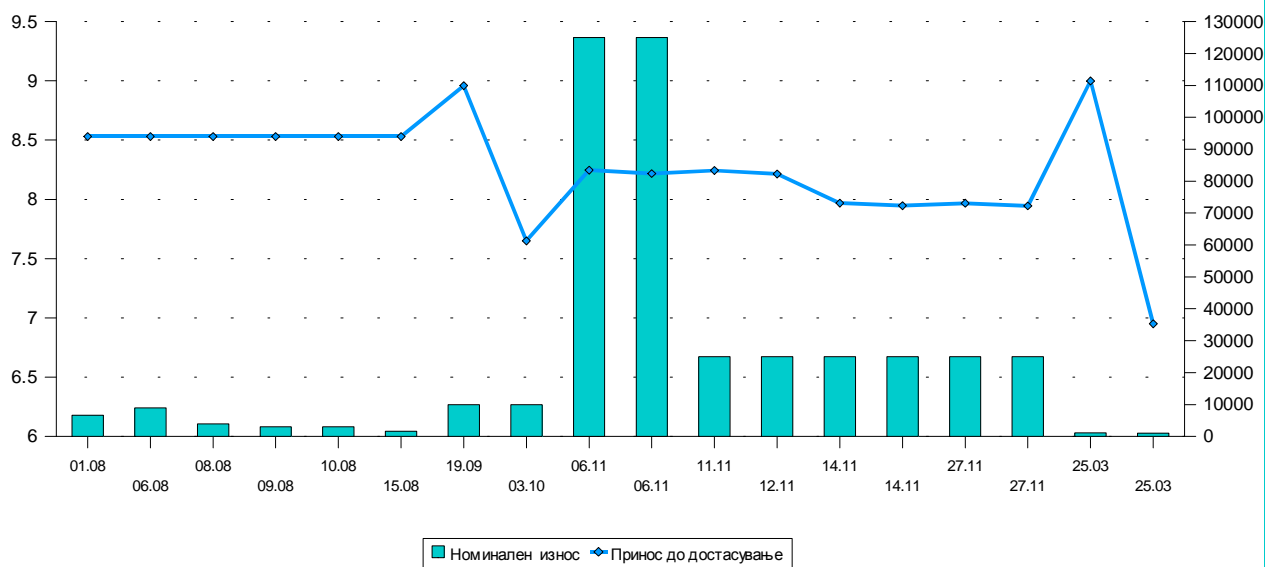
1.1.2 Пазар преку шалтер

Склучени трансакции на пазарот преку шалтер на ДЗ во периодот август 2008 - август 2009

Извор: Народна банка на Република Македонија

Склучени трансакции на пазарот преку шалтер на ДО во периодот август 2007 - август 2009

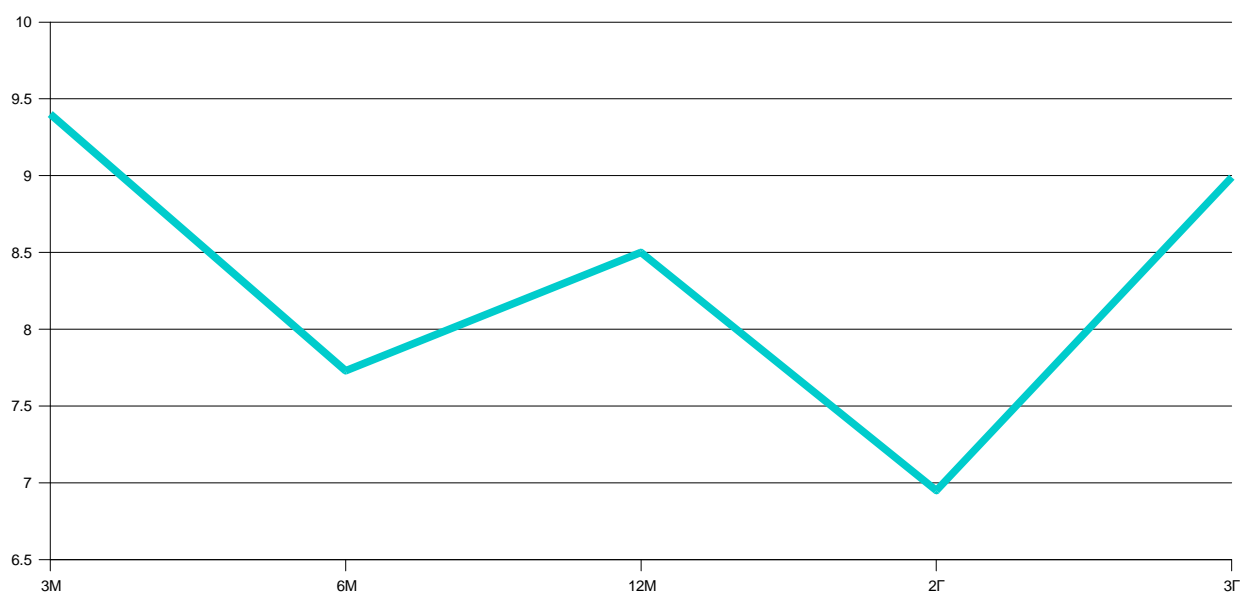

Извор: Народна банка на Република Македонија

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

Крива на принос на ДХВ на секундарен пазар

Извор: Министерство за финансии

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен доле

2 ОВЛАСТЕНИ ДИРЕКТНИ УЧЕСНИЦИ (ПОДАТОЦИ, КОНТАКТИ И ПРОВИЗИИ) ****

	Назив	Адреса	Телефакс	Тел.број	Номинален износ	Провизија за државни записи-успешна понуда*	Провизија за државни обврзници-успешна понуда	Провизија за неуспешна понуда
1	Алфа банка АД Скопје	Даме Груев 1	3116-830 3135-206	3116-433	Било кој износ	0,10% (мин. 150 ден.)	0,10% (мин. 150 ден.)	
2	Еуростандард банка АД Скопје	27 Март бб.	3224-095	3228-444	Било кој износ	0,12% (мин. 300 ден.)	0,12% (мин.300 ден.)	300 ден.
3	Инвестбанка АД Скопје	Македонија 9/11	3135-367	3114-166				
3.1	Инвестбанка АД Скопје (за државни записи)				За различни износи	Варијабилниот процент се намалува од 0,14% до 0,10% (мин 200 ден.)		
3.2	Инвестбанка АД Скопје (за државни обврзници)				За различни износи		Варијабилниот процент се намалува од 0,14% до 0,10% (мин 500 ден.)	
4	Капитал банка АД Скопје	27 март 1	3112-830 3134-060	3119-191 3124-288	До 200,000 ден. Над 200,000 ден.	200 ден. фиксно 0,10%	0,10%(мин. 200 ден.)	200 ден.
5	Извозна и кредитна банка АД Скопје	Партизански одреди, 3 блок 11	3122-393	3122-207	било кој износ	0,12%	0,12%	300 ден за ДЗ и 500 ден за ДО
6	Комерцијална банка АД Скопје	Димитар Влахов 4	3113-494	3107-107 3111-133	било кој износ	0,12% (мин.300 ден.)	0,12% (мин. 300 ден.)	300 ден.
7	Статер банка АД Куманово	Плоштад Нова Југославија б.б	031/420-061	031/475-100 031/426-455	било кој износ	0,12% (мин.200 ден.; макс.6000 ден)	0,12% (мин.200 ден.; макс.6000 ден)	200 ден.
8	Охридска банка АД Охрид	Македонски просветители 19	046/254-130 046/254-133	046/206-600 046/265-330	Било кој износ	0,10%	0,10% (минимум 100 ден.)	100 ден. за ДО
9	Поштенска банка АД Скопје	Маркс Енгелс 3	3220-389 3163-054	3112-862 3163-354	Не работи со клиенти			
10	ПроКредит банка АД Скопје	Бул. Јане Сандански 109/а	3219-901	3219-900 3219-948	Било кој износ	0,10% (мин.200 ден.)	0,10% (мин.200 ден.)	
11	Централна кооперативна банка АД Скопје	Градски суд, блок 9. локал 5	3114-891 3224-844	3115-288 3115-880 3112-699	За различни износи	0,10%-0,12% (мин. 500 ден)	0,10%-0,12% (мин. 500 ден)	500 ден.
12	Стопанска банка АД Битола**	Добривое Радосављевиќ 21	047/207-515 047/207-541 047/207-513	047/207-500	Било кој износ	0,1% (мин.200 ден.)	0,2%	200 ден. за ДЗ
13	Стопанска банка АД Скопје	11 Октомври 7	3114-503	3295-295	Било кој износ	0,11% (мин.400 ден.)	0,11% (мин.400 ден.)	250 ден.
14	ТТК Банка АД Скопје	Народен фронт 19/а	3236-444	3236-400	Било кој износ	0,10% (мин. 200 ден.)		200 ден
15	НЛБ Тутунска банка АД Скопје	Водњанска бр.1	3212-927	5100-806 5100-889	Било кој износ	0,12% (мин. 300 ден.)	0,12%	300 ден
16	Универзална инвестициона банка АД Скопје	Максим Горки 6	3286-000 3130-448	3286-100	Било кој износ	0,12%	0,12%	
17	Т.Ц Зираат банкаси-подружница Скопје***	Железничка 8	3110-013	3111-337	Било кој износ	0,10% (мин.15 ЕУР максимум 400 ЕУР)	0,10% (мин.15 ЕУР максимум 400 ЕУР)	

*Податоците се обезбедени од комерцијалните банки во република Македонија и истите подлежат на промени согласно деловната политика на банките.

** Сите банки наплатуваат провизија на номиналниот износ освен Стопанска банка АД Битола која наплатува провизија на дисконтираниот износ

*** Износите прикажани во ЕУР се пресметуваат во денарска противредност на денот на плаќање по курс на НБРМ.

**** Македонска банка за поддршка на развојот а.д. Скопје не работи со клиенти

Сите информации за провизиите на банките за купување на државните записи како и на државните обврзници во име на клиенти, Министерството за финансии на својата веб страна www.finance.gov.mk редовно ги ажурира по добивање на известување од банките.

Министерство за финансии на Република Македонија
Сектор за управување со јавен долг

3 КОНТАКТИ

Име	Позиција	Телефон	E-mail
Ана Стојкова	Раководител на Front Office	02 3106-293	Ana.Stojkova@finance.gov.mk
Дејан Николовски	Front Office	02 3106-381	Dejan.Nikolovski@finance.gov.mk
Билјана Крушаровска	Front Office	02 3106-171	Billjana.Krusarovska@finance.gov.mk
Филип Гривчевски	Front Office	02 3106-774	Filip.Grivcevski@finance.gov.mk